

«Балалар еңбегі-Қазақстан Республикасы Еңбек заңнамасының талаптары мен шектеулері»

Қазақстан Республикасы Еңбек заңнамасының негізгі қағида-талаптарының бірі еңбек саласындағы кемсітушілікке, мәжбүрлі еңбекке және балалар еңбегінің ең нашар түрлеріне тыйым салу болып табылады.

Бала еңбегін заңсыз пайдалануға жол бермеу мақсатында Қазақстан Республикасының Еңбек кодексіне еңбек шартын жасасуға жол берілген жас мөлшері айқындалған.

Сонымен, 16 жасқа толған азаматтармен еңбек шартын жасасуға жол беріледі.

Сонымен бірге, Еңбек шартына кәсіпкерге толмаған адаммен, оның заңды өкілдерінің бірімен қол қойылған жағдайда, еңбек шарты жасалуы мүмкін:

1) 15 жасқа толған азаматтар орта білім беру ұйымдарында негізгі орта, жалпы орта білім алған жағдайда;

2) оқудан бос уақытта денсаулығына зиян келтірмейтін және оқу процесін бұзбайтын жұмысты орындау үшін 14 жасқа толған оқушылар;

3) кинематография ұйымдарында, театрларда, театр және концерт ұйымдарында, цирктерде денсаулығына және имандылық тұрғысынан дамуына нұқсан келтірмей шығармалар жасауға және (немесе) орындауға қатысу үшін 14 жасқа толмаған адамдармен еңбек шарты жасалуы мүмкін.

Қазақстан Республикасының еңбек заңнамасында 18 жасқа толмаған адамдарға қатысты еңбек шартын жасасуға және жұмысқа орналасуға мынадай жұмыс түрлеріне тыйым салу мен шектеулер көзделген:

- ауыр жұмыстарға, еңбек жағдайлары зиянды және (немесе) қауіпті жұмыстарға, сондай-ақ жұмыс берушінің мүлкі мен басқа да құндылықтарының сақталуын қамтамасыз етпегені үшін жұмыскердің толық материалдық жауаптылығы көзделетін лауазымдар мен жұмыстарға, сондай-ақ орындалуы олардың денсаулығы мен имандылық тұрғысынан дамуына зиян келтіруі мүмкін жұмыстарға (жұмыс берушінің лауазымдық айлықақысы) он сегіз жасқа толмаған азаматтармен; ойын бизнесі, түнгі ойын-сауық мекемелеріндегі жұмыс, алкоголь өнімдерін, темекі бұйымдарын, есірткі заттарын өндіру, тасымалдау және сату, психотроптық заттар мен прекурсорлармен;

- түнгі уақытта жұмыс істеуге тыйым салу (сағат 22.00-ден 6.00-ге дейін);

- үстеме жұмысқа тыйым салу

- жұмыс уақытын жиынтық есепке алу кезінде жұмысқа тыйым салу;

- вахталық әдіспен жұмыс істеуге тыйым салу;

- қоса атқаратын жұмысқа тыйым салу.

Қазақстан Республикасының Еңбек кодексіне сәйкес он сегіз жасқа толмаған қызметкерді жыл сайынғы ақылы еңбек демалысынан қайтарып алуға жол берілмейді.

Он сегіз жасқа толмаған қызметкерлерді, егер оларға медициналық көрсеткіштер бойынша мұндай жұмысқа тыйым салынбаған болса, іссапарға жіберуге жол беріледі. Бұл ретте он сегіз жасқа толмаған жұмыскерлер іссапарға жіберуден бас тартуға құқылы.

Жұмыс беруші, немесе қабылдаушы Тарап, он сегіз жасқа толмаған жұмыскерлерге олар үшін белгіленген шекті нормалардан асатын ауыр заттарды тасуға және қозғалтуға жол бермеуге міндетті.

Қабылдаушы Тарап-бұл жеке немесе заңды тұлға, жеке кәсіпкер, оның ішінде жіберуші Тараптың қызметкерлерін қызметкерлерді ұсыну жөніндегі қызметтер көрсетуге арналған шартқа сәйкес жұмысқа тартатын шаруа немесе фермер қожалығы.

Он сегіз жасқа толмаған жұмыскерлердің еңбегін пайдалануға тыйым салынатын жұмыстардың тізімін, он сегіз жасқа толмаған жұмыскерлердің ауыр заттарды тасуы мен қозғалтуының шекті нормаларын еңбек жөніндегі уәкілетті мемлекеттік орган бекітеді.

Қазақстан Республикасының еңбек заңнамасында 14 жастан 18

жасқа дейінгі адамдарға қатысты қысқартылған жұмыс уақыты режимі бойынша талаптар белгіленген:

- 16 – дан 18 жасқа дейінгі қызметкерлер үшін-аптасына 36 сағаттан артық емес.

- 14 жастан 16 жасқа дейінгі қызметкерлер үшін – аптасына 24 сағаттан артық емес.

Қазақстан Республикасының еңбек заңнамасын бұзғаны үшін, оның ішінде балалар еңбегін пайдалану кезінде бұзғаны үшін жұмыс берушілерге қатысты «Әкімшілік құқық бұзушылық туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне сәйкес әкімшілік жауапкершілік көзделген, атап айтқанда, адамды еңбек шартын жасамай жұмысқа жіберуге, еңбекке ақы төлеу талаптарын бұзғаны үшін, жұмыс уақытының нормасын заңсыз асырғаны үшін, еңбек саласында кемсітушілікке жол бергені үшін, еңбек қауіпсіздігін және еңбекті қорғауды қамтамасыз ету қағидаларын бұзғаны үшін.

Облыстың Құрметті ата-аналары мен жұмыс берушілеріне Қазақстан Республикасының мемлекеттік саясаты балалардың құқықтары мен заңды мүдделерінің сақталуын қамтамасыз ететінін және оларды кемсітушілікке жол бермейтінін ескертеміз. Ол үшін балалардың құқықтары кепілдігінің құқықтық негіздері қалыптастырылып, кәсіпкерге толмағандардың құқықтары мен заңды мүдделерін қорғау жөніндегі тиісті органдармен ұйымдар құрылды.

Балалар мен олардың ата-аналарының құқықтық мәдениетін арттыру маңызды рөл атқарады. Балалар-Кез келген мемлекеттің болашағы және мемлекеттің басты міндеті-біздің балаларымызға зияткерлік және рухани жағдайда болуға, шынайы құндылықтарды табуға, ар-намысты, ар-ождан мен қадір-қасиетті сақтауға көмектесу.

Біз балаларды бұл мүмкіндіктен айырмауға шақырамыз, өйткені әр баланың өмір сүруге, бақытты балалық шаққа құқығы бар!

Қостанай облысында «Ауыл аманаты» бағдарламасын жүзеге асыру сәтті басталды

Қазіргі уақытта Қазақстан Республикасының Президенті Қ.К. Тоқаевтың ауыл тұрғындарының табысын арттыру бойынша Жамбыл облысының тәжірибесін кеңейту жөніндегі бастамасын орындау мақсатында Қостанай облысында «Ауыл аманаты» бағдарламасын жүзеге асыру басталды.

Аталмыш бағдарламаның операторы - «Тобыл» ӘКК» АҚ.

Бұл бағдарламаны іске асыруға 1,2 млрд. теңге бөлінген, қаражат ӘКК атына мамыр айының басында аударылды.

Микронесиелеуге жұмыссыз және жұмыспен қамтылған азаматтардың жекеден санаттары - ісін жаңа бастаған және жұмыс істеп жүрген кәсіпкерлер, қысқартылатын жұмыскерлер, табысы ең төмен күнқорыс денгейінен төмен жеке қосалқы шаруашылықтар мен отбасылық кооператив мүшелері, атаулы әлеуметтік көмек алып, өзін-өзі жұмыспен қамтыған азаматтар жатады.

Бағдарламалық құжаттарда тұрғын үй жылжымайтын мүлкінің сатып алу мен сауда-делдалдық қызметті қоспағанда, аталған тұлғалардың ауылдық жерлерде кез келген жобаны жүзеге асыру мүмкіндігі көзделген.

Микрокредиттің негізгі шарттары

1) микрокредит мерзімі – 5 (бес) жылға дейін, мал шаруашылығы саласындағы жобалар үшін микрокредит мерзімі – 7 (жеті) жылға дейін;

2) микрокредиттің ең жоғары сомасы – ауылдық елді мекендер (әкімшілік бағыныстылығына қарамастан) және шағын қалаларда (Тобыл к.) – бір өтініш берушіге 8, 6 млн. теңгеге дейін, зәкірлік кооперацияны дамыту үшін – 27, 6 млн. теңгеге дейін;

3) номиналды сыйақы мөлшерлемесі – жылдық 2,5%

4) негізгі борыш пен сый-ақыны өтеу бойынша жеңілдікті кезең микрокредиттеу мерзімі ұзақтығының 1/3 (үштен бірінен) аспайды (жеке қызмет саласына қарай кредиттік комитеттің қарарына байланысты);

5) кепілмен қамтамасыз ету құрамы өтімді мүлкінің (жылжы-

майтын мүлік, ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлер (егістік жерлер), автокөлік (арнайы техника және жылы мен өндіруші зауытына байланысты көліктің басқа түрі), екінші деңгейдегі банктердің кепілдіктері, депозиттері) кемінде 70% және өтімділігі төмен мүлкінің кемінде 30% (құрал-жабдық, а/ш жануарлары) құрауы тиіс;

6) Қазақстан Республикасының салық заңнамасына сәйкес салық органдарында тіркеудің болуы.

Несиелеу шарттары туралы толығырақ «Тобыл» ӘКК АҚ сайтынан танысуға болады.

Жергілікті жерлерде, ауылдық өңірлер мен аудан әкімдіктері жанынан жұмыс топтары жасалған, бағдарлама шарттары бойынша халыққа толық ақпарат беріліп, құжаттардың бастапқы пакетін жинауға көмек көрсетіледі.

Несие беру процесін жеделдетіп, қарыз алушылардың келуін азайту мақсатында әр аудан өкілі жүргізушілердің құжаттарын ӘКК-ге өздері апарып береді.

ӘКК жанынан «Ауыл аманаты» бағдарламасына әлеуетті қатысушылардың құжаттарын қарау үшін кредиттік комиссия құрылды (7 адам).

Комиссия құрамына «Тобыл» ӘКК, ауыл шаруашылығы басқармасы, жұмыспен қамтуды үйлестіру және әлеуметтік бағдарламалар басқармасы, «Атамекен» кәсіпкерлер палатасы, «Қазақстан фермерлер қауымдастығы» филиалы, облыстық қоғамдық кеңес және облыстық мәслихат өкілдері енгізілген.

Қазіргі таңда «Тобыл» ӘКК «Ауыл аманаты» бағдарламасы бойынша несие алуға ауыл тұрғындарынан 500-ден астам өтініш келіп түскен.

Ағымдағы жылдың 15 маусымында он бір қарыз алушының шотына 85,6 млн. теңге сомасында кредит аударылды, оның жетеуі - нәтижесіз жұмыспен қамтылған, екеуі – жұмыссыз азамат.

Көп жағдайда азаматтар мал шаруашылығын дамыту үшін несие алуға өтініш беруде.

ТВОИ ЛЮДИ, ЖИТИКАРА!

«Я – патриот своей малой родины...»

Не спрашивай, что твоя родина может сделать для тебя, скажи, что ты можешь сделать для нее...

Мы все любим свой родной край, но немногим из нас удается на деле доказать свои чувства к нему. Кто-то просто равнодушен ко всему, что происходит вокруг, кто-то скептически относится к преобразованиям, кто-то с сарказмом осуждает тех, кому «больше всех надо...».

Для героя нашего сегодняшнего материала Талгата Аймухамедова житикаринская земля - родина в самом широком понимании этого слова. Он родился и живет здесь, гордится тем, что является инициатором нескольких проектов, направленных на улучшение условий жизни своих земляков.

- Сегодня за микрорайоном Айнабулак расположены скважины Шортандинского месторождения подземных вод, - рассказывает исполняющий обязанности руководителя отдела строительства и архитектуры Асылхан Хакимов. - Когда в апреле 2000 года из-за боль-

шого паводка произошел разрыв плотин на Желкуарском водохранилище, город остался без воды. Жители, наверно, помнят, как более месяца шло обеспечение привозной водой. Тогда Талгат Аймухамедов, зная от сведущих людей о подземных водах реки Шортанды, решил осуществить идею создания резервного водоснабжения для водохранилища, которое смогло бы подпитывать его водой из поверхностных источников.

Первым шагом стала поездка в областной центр в «Сев-КазГеологию», где хранились чертежи подземных вод нашего региона. В тот момент предприятие находилось в стадии расформирования. Пришлось вернуться домой без каких-либо результатов.

Следующим шагом стал визит к акиму района Темиржану Тулеубаеву. Глава региона воспринял информацию с удивлением и недоверием. В тот момент район переживал свои не лучшие времена. Предлагаемый проект требовал вложений и участия компетентных специалистов. При поддержке акима района в сопровождении Асылхана Хакимова, работавшего тогда руководителем от-

дела жилищно-коммунального хозяйства, организовали второй визит в областное управление. Там все-таки удалось получить копии карт подземных вод.

Побывав на приеме у заместителя акима области Виктора Мейстера, Талгат Асылбекович встретился с директором областного департамента инфраструктуры и строительства Владимиром Кочиным. Итогом переговоров стал приезд комиссии в район, осмотр водоочистных сооружений, участка предполагаемого местонахождения подземных вод.

Нужна была консультация опытного гидролога. А время шло, решение вопроса затягивалось. И снова поездки в Костанай, остановки в гостиницах... Полтора года продолжались поиски финансирования, обращения к депутатам, в Парламент. Результатом работы стало выделение средств на бурение скважин, взятие анализов на экспертизу, и чистойшая вода пошла в город.

Большим событием для нашего района станет открытие Житикара - Астана - Алматы, что внесет в нашу жизнь много преимуществ.

В этом есть несомненная заслуга Талгата Асылбековича. Все началось с кропотливого изучения пассажиропотока. Оказалось, что ежедневно из района в разных направлениях выезжает порядка пятисот человек. Было составлено обращение в республиканское управление железных дорог, в Сенат за подписью акима района Абая Ибраева. Несколько раз пришлось съездить в столицу, посетить ряд министерств, обратиться с просьбой в Парламент, к Президенту. Уходили личные средства. По совету одного из чиновников запустили сбор подписей жителей, организовали обращение от Совета аксакалов района. В настоящий момент все необходимые документы отправлены в соответствующие структуры, и, скорее всего, к осени новый маршрут будет запущен.

Еще один проект Талгата Аймухамедова – сооружение стелы рода Жағайбайлы. Он составил список специалистов, которыми АО «Костанайские минералы» идея воплощена в жизнь. Стела представляет из себя два скрещенных копыта и два щита как символы единства двух племен рода. Для Талгата Асыл-

бековича это дань памяти своим далеким сородичам. Сейчас это место, куда приходят жители района. Отдыхая на скамеечке, они, быть может, размышляют о жизни и вспоминают своих предков.

Талгат Асылбекович Аймухамедов, рассуждая о патриотизме, говорит, что это не громкие слова, это состояние души, когда, стараясь сделать что-то полезное для людей, ты задаешь себе другой вопрос: «Кто, если не я?»

Реализация важных для нашего региона проектов - это важный пример воспитания патриотических чувств у нашей молодежи.

Завершая свое повествование об интересном и неравнодушном человеке Талгате Аймухамедове, хочется перефразировать народную мудрость: если в душе горит огонь созидания, то один в поле все-таки воин. Если бы на счету у каждого житикаринца было столько благих дел, как у героя нашей публикации, то наш район был бы более комфортным местом для жизни. Да будет славам тот, кто по зову сердца совершает добрые дела!

Тогжан ЖАМАНКУЛОВА.